

Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaava Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 9.8.2023

Maakuntahallitus 21.8.2023 § 98

Nähtävillä 30.8. - 29.9.2023

Päivitys maakuntahallitus 20.5.2024 § 63

Päivitys maakuntahallitus 16.9.2024

**Etelä-Savon
maakuntaliitto**

Julkaisutiedot

Julkaisija:

Etelä-Savon maakuntaliitto
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
email kirjaamo@esavo.fi

Kotisivu:

www.esavo.fi

Julkaisu:

Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaava Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Julkaisusarjan numero [xx:xxxx]
ISBN [xxx-xxx-xxxx-xx-x] (PDF)
ISSN 1455-2930 [xxxx-xxxx]
Mikkeli 20[xx]

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	1
2.	Mikä on maakuntakaava?.....	3
2.1	Maakuntakaavan rooli.....	3
2.2	Maakuntakaavan oikeusvaikutukset ja sisältövaatimukset	4
3.	Maakuntakaavan laadinta	6
3.1	Etelä-Savossa voimassa ja vireillä olevat maakuntakaavat.....	6
3.2	Maakuntakaavan tarkistamistarve.....	6
3.3	Kaavan suunnittelu- ja vaikutusalue.....	7
4.	Maakuntakaavan laadinnan tavoitteet	9
4.1	Tavoitteiden valmistelu yhteistyössä	9
4.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	9
4.3	Maakuntastrategia ja -ohjelma	10
4.4	4.vaihemaakuntakaavan tavoitteet:.....	13
4.5	Muut ohjelmat, strategiat ja tavoitteet	13
5.	Teemakohtaiset tavoitteet ja laadittavat selvitykset	15
6.	Vaikutusten arviointi.....	18
7.	Kaavoitusprosessin eteneminen.....	19
8.	Osalliset ja vuorovaikutus	21
8.1	Osallistuminen	21
8.2	Vuorovaikutus.....	22
8.3	Kaavatyön ohjaus	23
9.	Yhteystiedot	24

1. Johdanto

Etelä-Savon maakuntahallitus päätti 21.8.2023 käynnistää maakuntakaavan laadinnan (§ 98). Kaava laaditaan kaikki Etelä-Savon kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana ja siitä käytetään nimitystä Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaava. 4. Vaihemaakuntakaavassa täydennetään ja päivitetään Etelä-Savon voimassa olevaa 1. vaihemaakuntakaavaa, joka käsittelee tuulivoimaa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukainen asiakirja, jossa esitetään kaavoituksen lähtökohdat ja periaatteet sekä se, miten kaavatyö etenee ja miten kaavan valmisteluun voi osallistua sekä kuinka kaavaratkaisujen vaikutukset tullaan arvioimaan.

Etelä-Savossa on voimassa kolme maakuntakaavaa ja lisäksi vireillä on Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaava. Näistä vanhin on Etelä-Savon maakuntakaava (2010). Se on laadittu koko Etelä-Savon alueelle ja siinä käsitellään kaikkia aluevaraustyypppejä. Vanhat seutukaavat on tuolloin kumottu muilta osin paitsi ohjeellisen oikoratavaruksen osalta välillä Lahti-Heinola-Mikkeli. Tuulivoimaa käsittelevä Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaavassa (2016) on osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa (2016) voimassa olevia maakuntakaavoja on päivitetty kaikkien maankäyttömuotojen osalta. Vireillä oleva 3. vaihemaakuntakaavassa täydennetään ja päivitetään Etelä-Savon voimassa olevia maakuntakaavoja eri maankäyttömuotojen osalta huomioiden myös tulevaisuuden tarpeet.

Alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana on avoimuus ja vuorovaikutteisuus. Osallistamalla on keskeinen rooli kaavaprosessissa. Kaavan sisällön kannalta on tärkeää, että eri osapuolten näkemykset ovat tiedossa jo suunnittelun alkuvaiheista lähtien, jotta näkemyksiä voidaan suunnittelun kuluessa sovittaa yhteen. Maakuntakaavaratkaisun lisäksi kaavaprosessilla on merkittävä rooli yhteisen tahtotilan muodostamisessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään ja päivitetään koko kaavaprosessin ajan ja se sekä kaavan muu valmistelumateriaali ovat nähtävillä Etelä-Savon liiton verkkosivuilla osoitteessa <https://www.esavo.fi/vaihekaava4>.

Alun perin tarkoitus oli käsitellä tuulivoima vireillä olevassa Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavassa. Maakuntaliiton kaavoitusresurssien ja vireillä olevien, nopeasti etenevien, tuulivoimahankkeiden vuoksi, kuitenkin päädyttiin irrottamaan tuulivoima omaksi vaihemaakuntakaavakseen. Siten vuosina 2021–2023 käydyt laajat sidosryhmäkeskustelut toimivat kaavoitustyön pohjana. Kaavaprosessin edetessä kuitenkin saatu uusi tieto ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa tarkasteltaviin alueisiin.

Etelä-Savon haasteena tuulivoiman osalta on puolustusvoimien ilmavalvontatutkien ja tuuliturbiinien yhteensovittaminen. Siten kaavaprosessin alussa on jo tiedossa, että suurella todennäköisyydellä uusia tuulivoimatuotannon alueita voidaan osoittaa vain kahteen kuntaan Etelä-Savossa (Pieksämäki ja Kangasniemi). Kaavaprosessin edetessä on kuitenkin mahdollista, että selvitetty ja potentiaalisiksi tunnistetut alueet eivät muiden arvojen puolesta sovellu tuulivoimatuotantoon.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Maakuntakaavan laadinta aloitetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laatimisella. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukainen suunnitelma maakuntakaavan lähtökohdista.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus on kertoa, milloin ja miten osalliset voivat ottaa kantaa maakuntakaavan valmisteluun. Suunnitelma kertoo kaavan tavoitteet ja lähtökohdat sekä siinä luonnehditaan myös keskeiset arvioitavat kaavan vaikutukset ja menetelmät, kuinka vaikutuksia on tarkoitus arvioida. Suunnitelmaa päivitetään kaavoituksen edetessä.

Osallisilla on keskeinen rooli kaavaprosessissa. Kaavan sisällön kannalta on tärkeää, että eri osapuolten näkemykset ovat tiedossa jo suunnittelun alkuvaiheista lähtien, jotta näkemyksiä voidaan suunnittelun kuluessa sovittaa yhteen. Maakuntakaavaratkaisun lisäksi kaavaprosessilla on merkittävä rooli yhteisen tahtotilan muodostamisessa.

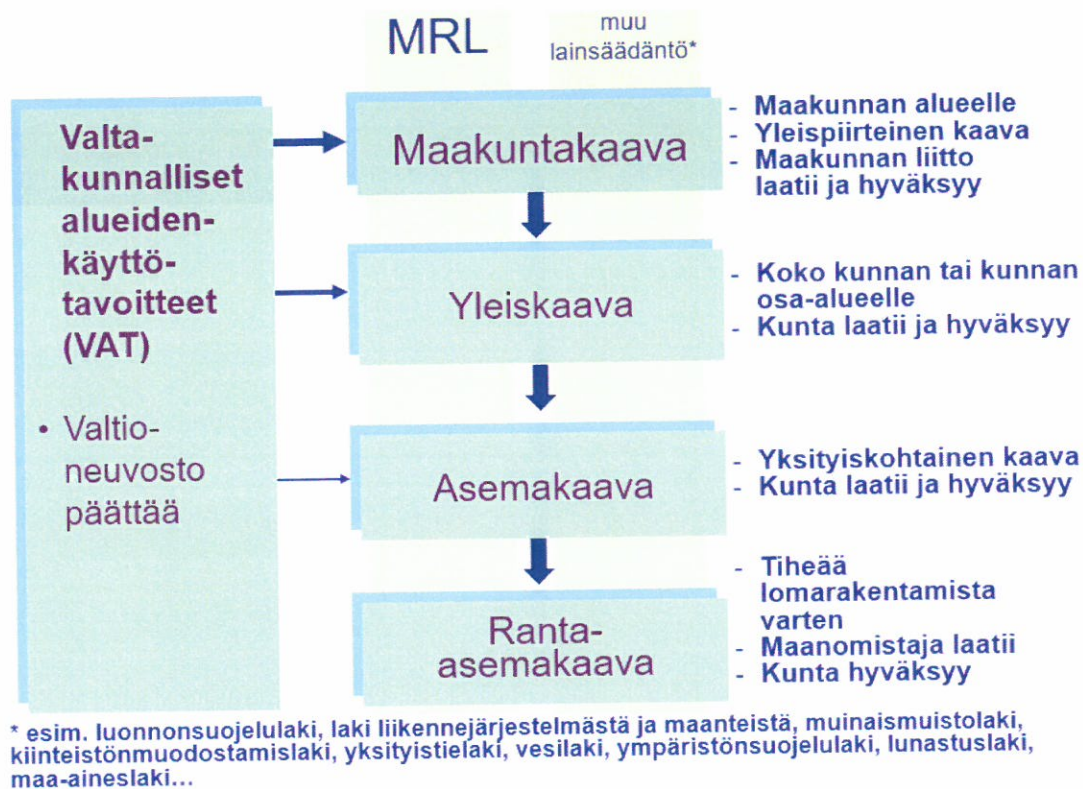
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään myös kaavaprosessin tavoiteaikataulu.

2. Mikä on maakuntakaava?

Tässä luvussa kuvataan, mikä on maakuntakaavan rooli osana maankäytön suunnittelujärjestelmää. Lisäksi luvussa on esitetty laadittavan kaavan suunnittelu- ja vaikutusalue sekä kaavoitustilanne.

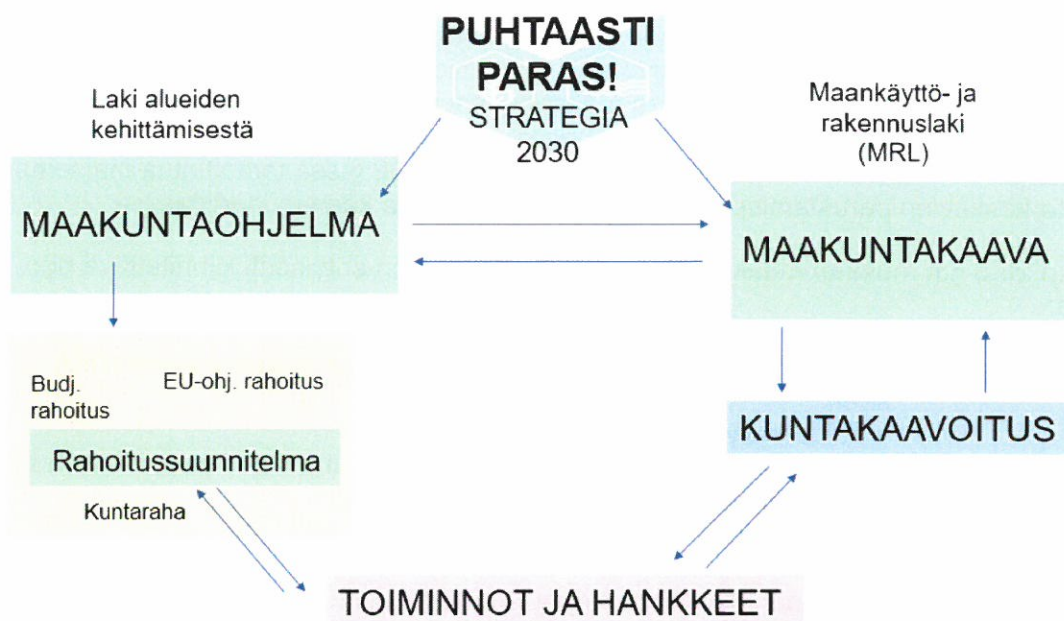
2.1 Maakuntakaavan rooli

Maankäytön suunnittelun yleinen ohjaus perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat suunnittelua maakunnissa ja näiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava (kts. Kuva 1).

Kuva 1. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maankäytön suunnittelujärjestelmä.

Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman maakunnan alueiden käytöstä. Maakuntakaavan tehtävänä on sovittaa yhteen valtakunnantason ja maakunnan omat tarpeet sekä useampaa kuntaa yhteisesti koskevia maankäytön asioita, ja tuoda ne poliittiseen päätöksentekoon. Maakuntakaavalla on tärkeä tehtävä maakunnan kehittämisessä ja sen suunnittelussa ja kaavoitus on osa maakuntaliiton strategista suunnittelukokonaisuutta (kts. Kuva 2).

Kuva 2 Maakunnan kehittämisen työkalut. Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu perustuvat maakuntasuunnitelmaan (maakuntastrategia), joka on strateginen kehittämissuunnitelma. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa, jossa esitetään keskeiset toimenpiteet ja hankkeet maakunnan strategialinjausten toteuttamiseksi. Maakuntakaavassa esitetään strategian toteuttamisen mahdolliset alueidenkäyttötarpeet.

Etelä-Savon maakuntasuunnitelma, Puhtaasti Paras -maakuntastrategia, ulottuu vuoteen 2030 ja sen keskeinen sisältö maakuntakaavan päivityksen näkökulmasta on esitetty tavoitteet luvussa (kts. kohta 4.3):

2.2 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset ja sisältövaatimukset

Maakuntakaavan rooli ja sisältövaatimukset esitetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 4. luvussa. Myös kaavatyöhön osallistumisesta säädetään samassa laissa.

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset kohdistuvat pääasiassa ohjauksena kuntien yleis- ja asemakaavojen laadintaan sekä viranomaisten työskentelyyn. Viranomaisten on suunnitelmia ja päätöksiä tehdessään pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista ja huolehdittava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista (MRL 32 §).

Maakuntakaava kuitenkin rajoittaa lähtökohtaisesti toimintaa virkistys- tai suojelualueeksi, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella sekä liikenteen tai teknisen huollon verkostojen tarpeisiin osoitetuilla alueilla rakentamisrajoituksen takia. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. (MRL 33§). Maakuntakaavassa osoitettavilla tuulivoimatuotantoon soveltuvilla alueilla rakentamisrajoitus ei kuitenkaan ole voimassa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa kaavojen laadintaa ohjaavat lain yleinen tavoite (1 §) ja alueiden käytön suunnittelun tavoitteet (5 §). Lisäksi maakuntakaavalle on esitetty sisältövaatimuksia (MRL 28 §), joiden mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon. Lisäksi on kiinnitettävä huomioita maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin ja mahdollisuuksien mukaan yhteensovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden kanssa. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten sekä 32 §:ssä tarkoitettua maisema-aluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

MRL:n 28.3 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota:

- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakentamiseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyys
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön
- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. (MRL 28 §)

3. Maakuntakaavan laadinta

3.1 Etelä-Savossa voimassa ja vireillä olevat maakuntakaavat

Etelä-Savossa on voimassa kolme maakuntakaavaa:

- Etelä-Savon maakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 4.10.2010)
- Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava, tuulivoima (Vahvistettu ympäristöministeriössä 3.2.2016)
- Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava, päivitys (Hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2016)
- Etelä-Savon maakuntakaavojen yhdistelmä (1.4.2017)

Etelä-Savon kokonaiskaava (2010) on laadittu koko Etelä-Savon alueelle ja siinä käsitellään kaikkia aluevaraustyyppisiä. Vanhat seutukaavat on tuolloin kumottu muilta osin paitsi ohjeellisen oikoratavarauksen osalta välillä Lahti-Heinola-Mikkeli.

Etelä-Savon maakuntakaavan lisäksi Etelä-Savossa on voimassa ympäristöministeriön vahvistama tuulivoimaa käsittelevä Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava. Siinä on osoitettu tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet kaavan laadinnan aikana ajantasaisten selvitysten ja lähtökohtien perusteella ja ohjattu kaavamääräyksin tuulivoiman suunnittelua maakunnan alueella.

Kolmas, Etelä-Savossa voimassa oleva, maakuntakaava on maakuntavaltuuston 12.12.2016 hyväksymä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava. Tämän kaavan laadinnan aikana maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin niin, ettei maakuntakaavoja alistettu enää Ympäristöministeriön vahvistettavaksi vaan maakuntavaltuuston hyväksymispäätös toimii prosessin päätöksenä. 2. vaihemaakuntakaavassa voimassa olevia maakuntakaavoja on päivitetty kaikkien maankäyttömuotojen osalta. Tämän vuoksi kaava voidaan kuvata voimassa olevan Etelä-Savon maakuntakaavan päälle tulevana päivityselementtinä.

Etelä-Savon voimassa olevista maakuntakaavoista on tehty yhdistelmäjulkaisu Etelä-Savon maakuntakaavojen yhdistelmä 1.4.2017 ja se löytyy maakuntaliiton verkkosivuilta osoitteesta <https://www.esavo.fi/maakuntakaavojen-yhdistelma>.

Lisäksi vireillä olevassa 3.vaihemaakuntakaavassa täydennetään ja päivitetään Etelä-Savon voimassa olevia maakuntakaavoja eri maankäyttömuotojen osalta huomioiden myös tulevaisuuden tarpeet.

3.2 Maakuntakaavan tarkistamistarve

Vuonna 2019 Etelä-Savon liitossa arvioitiin Etelä-Savossa voimassa olevien maakuntakaavojen toteutuneisuutta ja päivitystarpeita. Toteutuneisuuden tarkastelu on osa maakuntakaavojen seurantaa (MRA 2 §).

Seurantatyöstä on laadittu erillinen raportti, joka toimii maakuntakaavan tarkistamisen lähtökohta-aineistona. Seurantaraporttiin voi tutustua Etelä-Savon maakuntaliiton

verkkosivuilla: [https://www.esavo.fi/resources/public/Tietoa-Etelä-Savosta/Julkaisut/Julkaisut%202019/esavo maakuntakaavan seurantaraportti 2019 web.pdf](https://www.esavo.fi/resources/public/Tietoa-Etelä-Savosta/Julkaisut/Julkaisut%202019/esavo_maakuntakaavan_seurantaraportti_2019_web.pdf)

Seurannassa kävi ilmi, että lähes kaikki maakuntakaavan teemat tarvitsevat ajantasais-tarkastelua ja päivittämistä. Lisäksi maakuntaliitto kävi vuodenvaihteen 2021–2022 tie-noilla, ennen osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnan aloittamista, kuntien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa keskustelua kaavan päivitystarpeista.

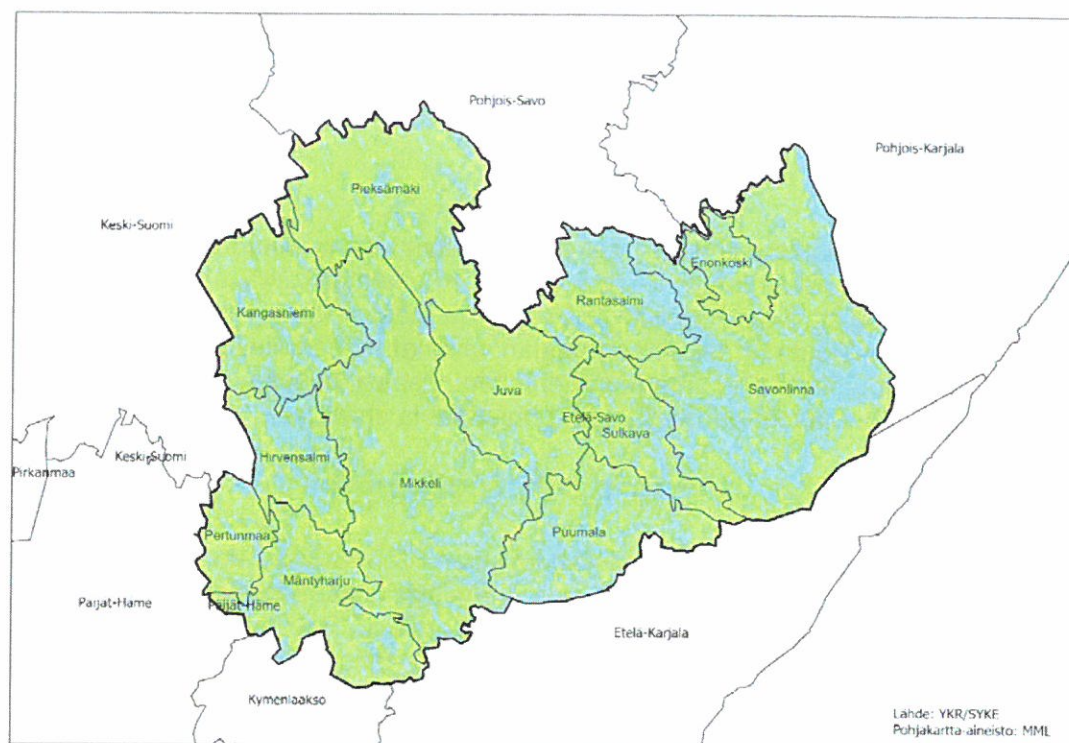
Sidosryhmäkeskusteluissa tai kaavan seurannassa ei ole pääsääntöisesti noussut kii-reellistä tarvetta maakuntakaavan tarkistamiselle, mutta tarkistaminen päätettiin aloit-taa koska jo kaavoitusresurssien vuoksi maakuntakaavan laadinta kestää useita vuo-sia.

Halukkuus uusiutuvan energian investointeihin on lisääntynyt viime vuosina merkittä-västi. Etenkin tuulivoimaa- ja aurinkovoimaa kehitetään yhä kasvavissa määrin myös Etelä-Savossa. Etelä-Savon maakuntaliitossa käynnistettiin keväällä 2021 tuulivoi-maselvitys Ympäristöministeriön osittain rahoittamana hankkeena. Vuoden 2022 lo-pussa valmistuneen selvityksen tulokset antavat osviittaa alueista, joiden osoittamista nyt maakuntakaavassa tutkitaan. Selvityksessä tarkasteltuja alueista ei kuitenkaan au-tomaattisesti osoiteta tuulivoimatuotantoalueiksi, vaan alueiden osoittamisesta käydään keskustelua keskeisten sidosryhmien kanssa.

3.3 Kaavan suunnittelu- ja vaikutusalue

Etelä-Savon maakuntahallitus päätti 21.8.2023 kokouksessaan käynnistää maakunta-kaava laadinnan (§ 98). Maakuntakaava laaditaan kaikki Etelä-Savon kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana ja siitä käytetään nimitystä **Etelä-Savon 4. vaihemaakunta-kaava**.

Kaava-alueeseen kuuluu kolme kaupunkia ja yhdeksän kuntaa: Mikkeli, Pieksämäki, Savonlinna, Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaa, Puu-mala, Rantasalmi ja Sulkava. Kaavan vaikutusalue on kaavan suunnittelualuetta laa-jempi sillä tuulivoiman vaikutukset, etenkin maakunnan raja-alueiden läheisyydessä, ulottuu myös maakuntarajojen ulkopuolelle.

Kuva 4. vaihemaakuntakaavan suunnittelualue.

4. Maakuntakaavan laadinnan tavoitteet

Tässä luvussa kuvaillaan kaavan tavoitteet sekä linkittyminen maakunnallisiin ja valtakunnallisiin alueidenkäytönsuunnittelun tavoitteisiin. Koska maakuntakaavoitus on osa maakuntaliiton strategista suunnittelukokonaisuutta ja maakuntakaavalla sekä maakuntaohjelmalla konkretisoidaan maakuntastrategian valinnat toimenpiteiksi, esitellään luvussa myös maakuntastrategia ja maakuntaohjelma. Lisäksi luvussa on listattu myös muut maakuntakaavan laadintaan vaikuttavat ohjelmat ja strategiat.

4.1 Tavoitteiden valmistelu yhteistyössä

Syksyn 2021 sekä talven 2022 aikana käytiin kaikkien Etelä-Savon kuntien kanssa keskustelut voimassa olevan maakuntakaavan päivittämistarpeista kuntakaavoituksen näkökulmasta. Lisäksi sidosryhmien (mm. Ympäristöministeriö, Puolustusvoimat, energia-yhtiöt, Fingrid, Metsähallitus) käytiin keskustelua kaavan tavoitteista ja maankäytön kehittämistarpeista. Lisäksi maakuntaliitto osallistuu vuosittain ELY-keskuksen ja kuntien välisiin kehittämiskeskusteluihin, joissa käydään läpi kuntien keskeisiä maankäyttötavoitteita. Myös maakuntahallitus on antanut valmisteluun omat evästyksensä.

Nyt laadittava vaihekaava täydentää voimassa olevia maakuntakaavoja ja muilta osin voimassa olevat maakuntakaavat jäävät voimaan sellaisenaan. Kaavan sisällöllinen laajuus muotoutuu kaavaprosessin kuluessa vuorovaikutteisen suunnittelun kautta.

Tarkemmat tunnistetut teemakohtaiset tavoitteet ja päivitystarpeet on esitetty seuraavassa luvussa (Luku 5).

4.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (kts. Kuva 1, s. 3). Niiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Nyt laadittavaa kaavaa koskee erityisesti uusiutumiskykyinen energianhuolto kokonaisuus sekä tuulivoiman vaikutusten vuoksi myös terveellinen ja turvallinen elinympäristö sekä elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö.

Valtakunnalliset tavoitteet otetaan huomioon vaihemaakuntakaavan laadinnassa. VAT ovat uudistuneet 14.12.2017 Etelä-Savossa voimassa olevien maakuntakaavojen

laatimisen jälkeen, mutta Etelä-Savon voimassa olevat maakuntakaavat ovat myös hyvin linjassa uudistuneiden alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kokonaisuudessaan löytyvät osoitteesta:
<https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto/valtakunnalliset-alueidenkayttotavoitteet>

4.3 Maakuntastrategia ja -ohjelma

Maakuntakaavoitus on osa Etelä-Savon maakuntaliiton strategista suunnittelukokonaisuutta. Maakuntastrategia linjaa kehittämisen kärjet ja niille asetetut pitkän aikajänteen tavoitteet vuoteen 2030.

Strategian valinnat konkretisoidaan toimenpiteiksi maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavassa. Nyt laadittavalla vaihemaakuntakaavalla toteutetaan maakunnan strategisia tavoitteita ja pyritään vastaamaan erityisesti maakuntaohjelman ja strategian visioon Puhtaasti Paras! Etelä-Savo.

Etelä-Savon pitkän aikavälin tavoitteena on olla vuonna 2035 hiilineutraali, mikä on myös Suomen kansallinen tavoite. Tämä edellyttää nopeutettuja päästövähennyksiä kaikilla toiminnan sektoreilla. Puhtaasti Paras! Etelä-Savo vision toteutuminen edellyttää myös kestävää ja päästötöntä energiantuotantoa.

Maakuntastrategia

Maakuntavaltuusto hyväksyi Etelä-Savo Saimaan maakunta strategian marraskuussa 2020. Yhteiseen ponnistukseen osallistui yli tuhat eteläsavolaista tulevaisuuden tekijää, jotka edustivat maakunnan kuntia, elinkeinoelämää, korkeakouluja ja oppilaitoksia, kehittämisorganisaatioita, valtion aluehallintoa, järjestöjä ja asukkaita.

Etelä-Savon maakuntastrategian tavoitteena (Kuva 4) on jatkossakin rakentaa elinvoima ja kestävä elinkeinotoiminnan kasvu strategian kärkivalintojen, metsä, vesi, ruoka sekä näihin perustuvien luonnonvarojen ja erityisosaamisen ympärille. Etenkin kestävä elinkeinotoiminnan kasvu edellyttää päästötöntä energiantuotantoa.

Maakuntastrategiaan voi tutustua osoitteessa
https://www.esavo.fi/resources/public//Kehittaminen/Maakuntastrategia/ES_maakuntasstrategia_2030_25112020.pdf.

Etelä-Savo

SAIMAAN MAAKUNTA | STRATEGIA 2030

Kuva 5 ETELÄ-SAVO – Saimaan maakunta 2030 -strategian kärkivalinnat ja tavoitteet

Kuva 3. Etelä-Savon Saimaan maakunta -strategia 2030 tavoitteet

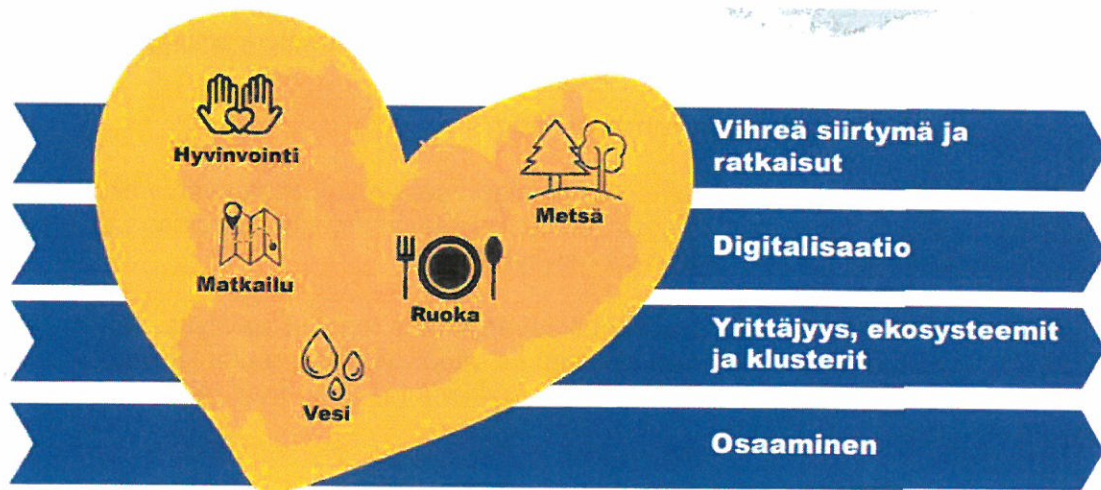
Maakuntaohjelma ja älykkään erikoistumisen strategia

Maakuntaohjelma 2022–2025 on maakuntastrategian toimeenpanon keskeinen työkalu. Siinä sovitaan tarvittavista toimenpiteistä ja työnjaosta strategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Nelivuotinen maakuntaohjelma määrittelee ensimmäiset askeleet kohti pidemmän aikavälin tavoitteita. Maakuntaohjelman valmistelun rinnalla samanaikaisesti valmisteltu Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia vuosille 2022–2027, joka sisältyy maakuntaohjelmaan.

Etelä-Savon maakuntaohjelmassa (Kuva 5) elinvoiman ja hyvinvoinnin kannalta keskeisimmiksi aluekehittämisen osa-alueiksi on tunnistettu elinkeinot ja työllisyys, osaaminen ja koulutus, asukkaiden hyvinvointi ja elinympäristön laatu sekä digitaalinen ja fyysinen saavutettavuus. Myös ilmastotoimien ja kestävä kehityksen tavoitteet painottuvat ohjelmakaudella entistä vahvemmin kaikessa kehittämistoiminnassa.

Kuva 4. Etelä-Savon maakuntaohjelma tavoitteet ja painopisteet.

Kuva 5. Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia 2022–2027, joka on myös maakunnan kansainvälistymisstrategia.

Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategian (Kuva 6) viisi kärkeä ovat Metsä, Ruoka, Vesi, Matkailu ja Hyvinvointi - alueen luontaiset vahvuudet yhdistettynä TKI-toimintaan. Älykkään erikoistumisen strategia on samalla myös maakunnan kansainvälistymisstrategia. Älykäs erikoistuminen tarkoittaa toimintatapaa, jossa alue yhdessä tuotetun tiedon pohjalta tunnistaa ja hyödyntää omia vahvuus- ja kasvutekijöitään kasvun ja elinvoiman vetureina.

Maakuntaohjelmaan ja älykkään erikoistumisen strategiaan voi tutustua osoitteessa https://www.esavo.fi/resources/public/Kehittaminen/Maakuntaohjelma/Maakuntaohjelma_2022_2025_digi.pdf.

4.4 4.vaihemaakuntakaavan tavoitteet:

Kaavan merkittävimmiksi päivitystarpeiksi on todettu tuulivoimatuotantoalueiden osoittaminen siten, että huomioidaan jo kehitteillä olevat hankkeet. Tuulivoimaan liittyy keskeisesti sähkönsiirto ja kaavassa osoitetaan myös tarvittavat uudet sähkönsiirtoyhteydet (110, 220 ja 400 kV:n osalta), siltä osin, kun sidosryhmiltä niiden sijainnit ovat tiedossa.

Nyt laadittavan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitteet voidaan tiivistää seuraavasti:

- vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella osoittamalla uusia tuulivoimatuotannon alueita ja huomioida kehitteillä olevat tuulivoimahankkeet
- osoittaa uudet, jo tiedossa olevat suurjännitevoimajohtojen yhteystarpeet sekä päivittää / poistaa Niinimäen tuulipuiston osalta vaihtoehtoinen sähkönsiirronlinja
- päivittää 1.vaihemaakuntakaavan mukainen tuulivoimatuotannon yleismääräys.
- Tukea Etelä-Savon maakuntastrategian toteutumista ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja hillintää.
- Huoltovarmuuden vahvistaminen.

Kaavan sisällöllinen laajuus voi tarkentua kaavaprosessin kuluessa vuorovaikutteisen suunnittelun kautta, joten edellä esitettyjen lisäksi kaavatyön aikana voidaan tarkastella myös muita sisältöjä ja laatia tarkempia selvityksiä.

On hyvä huomioida, että kaikki maakuntakaavan aikana laaditut selvitykset eivät välttämättä näy kaavakartalla, kaavamerkinnoissa tai -määräyksissä, mutta toimivat kuitenkin tärkeänä lähtötietoaineistona kuntakaavojen laadintaa ja kunnan maankäytön kehittämistä ajatellen.

Kaavaa varten on laadittu vuosien 2021 ja 2022 aikana tuulivoimaselvitys ja kaavan alussa ei ole uusia selvitystarpeita tiedossa. Kaavaprosessin edetessä lisäselvityksiä kuitenkin voidaan tehdä.

4.5 Muut ohjelmat, strategiat ja tavoitteet

Edellä mainittujen lisäksi kaavatyössä huomioidaan (EU-ohjelmien tavoitteet tulevat huomioiduksi valtakunnallisten tavoitteiden kautta ja niitä ei ole sen vuoksi listattu):

- Valtioneuvoston (VN) päätös aluekehittämisen painopisteistä
- Valtakunnalliset alueiden kehittämisen (alke) painopisteet ja toteutus maakunnissa 2020–2023 ja TKI toiminnan vauhdittaminen
- Valtakunnalliset ilmasto-ohjelmat, Etelä-Savon maakunnallinen ilmastotiekartta 2023
- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (Metso-ohjelma)
- Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston alueellinen suunnitelma, JTF
- Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto ohjelma vuosille 2021–2027
- Suojeluohjelmat (mm. maisema, kulttuuriperintö, soiden- jne.)

- Luonnonmonimuotoisuuteen liittyvät ohjelmat ja strategiat
- Kulttuuriympäristöön ja maisemaan liittyvät ohjelmat ja periaatepäätökset

Valtakunnallisten ja maakunnallisten ohjelmien ja strategioiden lisäksi käytetään hyväksi maakunnan omaa ennakointi osaamista.

5. Teemakohtaiset tavoitteet ja laadittavat selvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan maakuntakaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. 4. Vaihemaakuntakaavan lähtökohtana ovat voimassa oleva lainsäädäntö, Etelä-Savon voimassa olevat maakuntakaavat (3 kpl), erillisselvitykset sekä vireillä olevat tuulivoimahankkeet.

Etelä-Savon maakuntaliitossa oli vuosina 2021–2022 käynnissä Ympäristöministeriön rahoittama tuulivoimarakentamisen edistämishanke. Hankkeen tavoitteena oli löytää uusia potentiaalisia tuulivoimatuotannonalueita sekä parantaa tuulivoiman hyväksyttävyyttä Etelä-Savossa.

Pääasiassa paikkatietoihin pohjautuvassa tarkastelussa on arvioitu monipuolisesti eri alueiden soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon Etelä-Savossa laadittujen selvitysten, ympäristöhallinnon ja eri lähteistä koottujen muiden tietojen perusteella.

Keskeisimmät selvitykset 4.vaihemaakuntakaavan näkökulmasta ovat

- Potentiaaliset tuulivoima-alueet Etelä-Savossa, taustaselvitys
- Etelä-Savon potentiaalisten tuulivoima-alueiden aluetalousvaikutusten arviointi
- Etelä-Savon potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi
 - Maisema
- Etelä-Savon potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi
 - linnusto
- Etelä-Savon potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi
 - Muut suojeltavat lajit: lepakot
- Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan vaikutusten arviointi
- Etelä-Savon 4.vaihemaakuntakaavan potentiaalisten tuulivoimala-alueiden Natura-tarveharkinta
- Etelä-Savon potentiaalisten tuulivoimatuotantoalueiden maisemavaikutusten arviointi, täydennysselvitys.
- Etelä-Savon voimassa olevat maakuntakaavat
 - Etelä-Savon kokonaismaakuntakaava, hyväksytty 2010
 - 1.Vaihemaakuntakaava (käsittelee tuulivoimaa), hyväksytty 2016
 - 2. Vaihemaakuntakaava, hyväksytty 2016
- Hanketoimijoiden laatimat yksittäisiä tuulivoimala-alueita koskevat selvitykset
 - Pieksämäen ja Kangasniemen kuntien laatimat selvitykset potentiaalisista tuulivoimala-alueista
 - Sarvikankaan tuulivoimala-alueen YVA – ja yleiskaavaprosessissa laadittavat selvitykset
- Fingridin selvitys voimajohtojen tarpeista

4.Vaihemaakuntakaavan selvitykset täydentyvät valmisteluprosessin edetessä.

Suunnittelun muita lähtökohta-aineistoja ovat:

- valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema- ja kulttuuriympäristöalueiden selvitykset
- Etelä-Savon ilmastotiekartta 2023
- Etelä-Savon sini-viherrakenne ja ekosysteemipalvelut selvitys 2023
- Maakuntastrategia
- Maakuntaohjelma ja älykkään erikoistumisen strategia
- Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (Ympäristöministeriö, Suomen Ympäristö 6/2016)
- Muinaisjäännösrekisteri, Museovirasto
- Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
- Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys, Sisä-Suomen liitot, 2011
- Suomen ilmatilan lentoesterajoituspinnot, Finavia (www.finavia.fi/es-teeton-ilmatila).
- TuuliAtlas, Ilmatieteenlaitos 2009.
- Tuulivoimalaohje, Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen, Liikennevirasto, Liikenneviraston ohjeita 8/2012.
- Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Ympäristöministeriö, Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016.
- Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Päivitys 2023 LUONNOS. Ympäristöministeriö, Ympäristöhallinnon ohjeita x/2023
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta sekä muut saatavilla olevat lajistotietojärjestelmien aineistot
- Metsähallituksen Luontopalvelujen saatavilla olevat paikkatietoaineistot
- Muut mahdolliset asiaan liittyvät suunnitelmat ja selvitykset
- Naapurimaakuntien voimassa olevat maakuntakaavat ja muu maakuntakaavoitusaineisto sekä mahdollinen muu kaavaprosessin aikana syntyvä asiaan liittyvä aineisto.
- Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen raportteja 10/2023
- Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta
- VARK - Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet
- Kohti kattavaa suojelualueverkostoa Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen painopisteet Suomessa. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2022
- Susikanta Suomessa maaliskuussa 2023. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 70/2023

Taulukko 1. Vaihemaakuntakaavan tunnistetut päivitystarpeet. Laaditaan selvitys sarake tarkoittaa, että ko. teeman osalta laaditaan tarkempia selvityksiä, joiden perusteella suunnitteluratkaisuja tehdään. Päivitetään teemaa sarake tarkoittaa, että olemassa olevien päätösten, selvitysten tai inventointien pohjalta teemaa täydennetään, eikä ko. teeman osalta ole tunnistettu uusia selvitystarpeita.

Aihe- koko- nai- suus	Alateema	Toimenpide /selite (ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja hillintä, hiilineutraalisuus ja luonnonmonimuotoisuuden turvaaminen läpi- leikkaavia teemoja)	Laadi- taan selvi- tys	Päivi- tetään tee- maa
Tekninen huolto / Tuulivoima				
Tuulivoimaselvityshanke valmistui vuoden 2022 loppuun mennessä.				
	Tuulivoima	Tavoitteena osoittaa maakuntakaavassa uusia tuulivoima-alueita. Tutkitaan mahdollisuutta nostaa maakunnallisesti merkittävän tuulipuiston rajaa $7 > 10$. Seurataan myös kuntien hankkeita tuulivoiman osalta. 1. vaihemaakuntakaavan yleismääräystä päivitetään ja se kumotaan 4. vaihekaavalla, mutta 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueet ja niitä koskevat määräykset on tarkoitus jättää voimaan.	x	
	sähköverkon kehitystarpeet	tarkastellaan osana tuulivoimakaavaa		x

6. Vaikutusten arviointi

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. (MRL 9§). Vaikutusten selvittämisen ja arvioinnin perusteella eri osapuolet ja osalliset voivat ottaa kantaa muun muassa vaikutusten arviointiin ja sen riittävyyteen.

Kaavaratkaisun vaikutuksia arvioidaan suhteessa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin sekä valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Kaavaa laadittaessa tulee maankäyttö- ja rakennusasetuksen (1 §) mukaisesti arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön
6. elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Maakuntaliiton toteuttamassa ja ympäristöministeriön osarahoittamassa tuulivoimaseelvityksessä 2021–2022 potentiaalisten tuulivoimatuotantoalueiden vaikutuksia arvioi maiseman, linnuston ja aluetaloudellisten vaikutusten osalta Ramboll. Tämän lisäksi vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavatyön maakuntaliiton omana suunnittelutyönä osana kaavaprosessia ja sen tuloksia hyödynnetään suunnitteluratkaisun kehittämisessä. Näin ollen todetut vaikutukset vaikuttavat välittömästi tehtäviin suunnitteluratkaisuihin. Suunnitteluprosessin aikana käydään siten läpi useita vaihtoehtoisia ratkaisuja, vaikka kaavaan valitaankin niistä vain yksi. Tarvittaessa kaavatyössä voidaan hyödyntää myös ulkopuolisia konsultteja, mikäli vaikutuksen luonne, laajuus tai yhteisvaikutusten arviointi edellyttää erityisosaamista. Lisäksi hyödynnetään kuntien laatimia selvityksiä ja esim. Sarvikankaan tuulivoimala-alueen YVA- arvioinnissa syntyvää aineistoa. Kaavaratkaisun vaikutuksia arvioidaan nollavaihtoehtoon (kaavaa ei laadita lainkaan).

Kaavan vaikutusten arvioinnissa käytetään apuna myös Etelä-Savon ELY-keskuksen nimittämää maakunnallista ympäristövaikutusten arviointiryhmää, jossa on kaikki alueviranomaiset edustettuina.

7. Kaavoitusprosessin eteneminen

Tässä luvussa kuvataan kaavaprosessin eteneminen ja tavoiteaikataulu. Ajantasaisen kaavoituksen etenemisen tilanteen voi tarkastaa Etelä-Savon maakuntaliiton verkkosivuilta osoitteesta <https://www.esavo.fi>.

Kaavaprosessi voidaan jakaa neljään vaiheeseen: aloitus ja tavoite-, valmistelu-, ehdotus- sekä hyväksymisvaiheisiin. Osallisten on mahdollista ilmasta mielipiteensä kaavan eri vaiheissa (kts. Luku 7).

Aloitus- ja tavoitevaihe on alkanut jo vuonna 2021, kun kaavaan liittyvän tuulivoimaselvityksen laadinta aloitettiin. Tuulivoimaselvitys valmistui vuoden 2022 lopussa ja sen yhteydessä on käyty laajasti keskustelua kuntien, energiayhtiöiden, Fingridin sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja kaavaluonnoksesta pyydetään viranomaislausunnot ja osalliset voivat jättää mielipiteen. Saadun palautteen perusteella kaavaluonnosta muokataan ja täydennetään ja laaditaan sen pohjalta kaavaehdotus. Kaavaehdotuksesta järjestetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ensin viranomaisille suunnattu lausuntokierros, jonka jälkeen järjestään viranomaisneuvottelu. Tämän jälkeen kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville ja osalliset voivat jättää kaavaehdotuksesta muistutuksen. Kaavaehdotusta muokataan saadun palautteen pohjalta, ja valmiin kaavan hyväksyy maakuntahallitus.

Kaavoitusprosessin vaiheet ja alustava aikataulu:

Aloitus- ja tavoitevaihe 06/21–10/23

- Kuntakäynnit (11/21–02/22)
- Neuvottelut muiden viranomaisten kanssa: ELY, Metsähallitus, Fingrid jne. 01–06/22
- Muut neuvottelut (mm. energiayhtiöiden kanssa neuvottelut käyty 10/21)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) laatiminen 06–08/2023
- Maakuntahallitus käsittely 08/23 (OAS hyväksytään, kaavalle asetetaan seurantaryhmä)
- Seurantaryhmän 1. kokous 09/23
- YVA-ryhmän 1. kokous 09/23
- OAS nähtävillä 30 pv 09/23 (osallisilla mahdollisuus lausua mielipide)
- Vastineet OAS:sta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin (sekä tarvittaessa OAS:n täydentäminen) 10/23
- 1. Viranomaisneuvottelu (MRL:n mukainen) 10/2023

Valmisteluvaihe 10/23–02/24

- **Kaavaluonnoksen** valmistelu (perustuu v. 2021–2023 tehtyihin tuulivoimaselvityksiin)
- Tarvittaessa seurantaryhmän ja YVA-ryhmän kokous
- Tarvittaessa neuvottelut eri sidosryhmien / intressiryhmien kanssa (sidosryhmäneuvotteluja käyty 2021–2023)

- Maakuntahallitus hyväksyy kaavaluonnoksen ja luonnos asetetaan nähtäville 10/23
- Kaava nähtävillä 60 pv 11/23–1/24 (osallisilla mahdollisuus lausua mielpide)
- Nähtävillä olon aikana järjestetään esittelytilaisuudet Kangasniemellä ja Pieksämäelle. Tilaisuuksista tiedotetaan tarkemmin Etelä-Savon maakuntaliiton nettisivuilla. (Pieksämäellä helmikuussa 2023 ja Kangasniemellä helmikuussa ja huhtikuussa 2023 esitelty laadittuja tuulivoimaselvityksiä ja vaikutusten arviointia, joihin uusien alueiden osoittaminen kaavassa perustuu. Lisäksi kehitteillä olevista hankkeista hanketoimijat ovat järjestäneet omia esittelytilaisuuksia.). Nähtävillä olo aikana järjestetään neuvottelut myös Keski-Suomen ja Pohjois-Savon liittojen kanssa maakuntien rajoille sijoittuvista alueista.
- Laaditaan vastineet lausuntoihin ja mielipiteisiin 01/24–02/24
- Vastineet hallitukseen 02/2024 tai 03/2024

Ehdotusvaihe 02/24–10/24

- Kaavaluonnoksen täydentäminen kaavaehdotukseksi saadun palautteen perusteella 02-04/2024
- Neuvottelut eri sidosryhmien /intressitahojen kanssa 02-03/2024
- Kaavan seurantaryhmän 2. kokous
- Kaavan YVA-ryhmän 2. kokous
- Maakuntahallitus hyväksyy kaavaehdotuksen 05/24 ja ehdotuksesta pyydetään viranomaislausunnot (05-06/2024)
- Laaditaan viranomaislausuntoihin vastineet 07-08/24
- Hallitus hyväksyy viranomaislausuntokierroksen vastineet 09/24
- 2. Viranomaisneuvottelu (MRL:n mukainen) 08/24
- Maakuntahallitus hyväksyy kaavaehdotuksen 09/24 ja kaavaehdotus asetetaan nähtäville 30 pv (osallisilla mahdollisuus antaa muistutus)
- Kaavan esittelytilaisuuksia tarvittaessa kaavan nähtävillä olon aikana
- Seurantaryhmän kokous 11/24

Hyväksymisvaihe

- Kirjallisten vastineiden laatiminen kaavaehdotuksesta jätettyihin muistutuksiin 11/24
- Kaavaehdotuksen täydentäminen ja viimeistely saadun palautteen perusteella 10–11/24
- Maakuntahallitus käsittelee kaavan 11/24
- Maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan 12/24
- Valitusmahdollisuus hallinto-oikeuteen maakuntavaltuuston hyväksymispäätöksestä
- Jatkovalitusmahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Toteutus- ja seurantavaihe

- Maakunnan liiton tulee huolehtia kaavan ajan tasalla pitämisestä ja sen kehittämisestä seuraamalla ja arvioimalla mahdollisia muutos- ja päivitystarpeita.
- Etelä-Savon maakunta, kunnat ja muut viranomaiset edistävät maakuntakaavan toteutumista osana omaa toimintaansa.

8. Osalliset ja vuorovaikutus

Osallisilla on keskeinen rooli kaavaprosessissa. Kaavan sisällön kannalta on tärkeää, että eri osapuolten näkemykset ovat tiedossa jo suunnittelun alkuvaiheista lähtien, jotta näkemyksiä voidaan suunnittelun kuluessa sovittaa yhteen. Tässä luvussa kuvataan, missä vaiheessa ja miten kaavatyöhön voi vaikuttaa.

8.1 Osallistuminen

Kaavatyöhön voi vaikuttaa monin tavoin kaavan eri vaiheissa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavaprosessissa osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Osallisten määrään vaikuttaa merkittävästi kaavan sisältö ja vaikutusalue. Oheiseen taulukkoon on koottu Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan osallisina pidettäviä tahoja (kts. Taulukko 2). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen perusteella ja kaavatyön edetessä osallisten joukkoa voidaan laajentaa.

Taulukko 2. Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan osalliset. Osallisten joukko tarkentuu kaavatyön edetessä.

Maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa
• kaava-alueen maa- ja vesialueiden omistajat ja haltijat sekä maanomistajia edustavat järjestöt • asukkaat ja loma-asukkaat • Yhdistykset ja yhteisöt • alueen elinkeinonharjoittajat sekä alueella työssäkäyvät ja asioivat • alueen virkistyskäyttäjät
Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään
• Etelä-Savon kunnat ja kuntien elinkeinoyhtiöt • Naapurimaakunnat ja kunnat • Ministeriöt, joiden toimialaa käsitellään tässä kaavassa • Pääesikunta, 1. Logistiikka-rykmentin esikunta, • Etelä-Savon ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, Riihisaari Savonlinnan museo, Museovirasto, Metsäkeskus, Metsähallitus, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Väylävirasto, Traficom, Tukes, Pelastuslaitos, GTK
Yhteisöt, yritykset ja asiantuntijalaitokset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään
• Etelä-Savon kauppakamari, Fingrid Oyj, MTK Etelä-Savo, Etelä-Savon Luonnonsuojelupiiri, Finavia Oyj, Ilmatieteen laitos, Etelä-Savon yrittäjät ja sen paikallisyhdistykset, Suur-Savon sähkö, Järvi-Suomen energia, Etelä-Savon energia, Savon Voima, Savon Voima Verkko, Tornator, UPM, Bioenergia ry, Etelä-Savon lintuharrastajat Oriolus ry, Suomen riistakeskus Etelä-Savo, Etelä-Savon metsänhoitoyhdistykset, Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa -Pelastus- ja turvallisuuspalvelut, Terveysvalvonta Mikkeli, Etelä-Savon

8.2 Vuorovaikutus

Maakuntakaavatyön keskeisimpiä osallistumistapoja ovat lakisääteiset nähtävillä olot, viranomaisneuvottelut, sidosryhmäneuvottelut sekä muut esittely- ja keskustelutilaisuu-
det.

Vuorovaikutuksen kannalta keskeisiä menettelyjä ovat kaavan vireille tulosta ilmoittami-
nen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), kaavaluonnoksen ja kaavaehdo-
tuksen nähtävillä oloon liittyvät kuulemiset, jolloin osalliset voivat lausua mielipiteensä
(kts. Kuva 7).

**Kuva 6. Osallisten vaikuttamismahdollisuudet: Osallistumis- ja arviointisuunni-
telma, kaavaluonnos ja kaavaehdotus asetetaan nähtäville ja nähtävillä olon ai-
kana osalliset voivat antaa palautetta. Näistä virallisista kuulemisista tiedotetaan
lehti-ilmoituksin, maakuntaliiton verkkosivuilla ja maakuntaliiton uutiskirjeessä.
Suullista / epävirallista palautetta voi antaa läpi prosessin muun muassa kaavan
esittely- ja yleisötilaisuuksissa tai olemalla kaavan valmistelijoihin yhteydessä
(kts. luku yhteystiedot).**

Kaavan virallisista kuulemisista kuulutetaan lehti-ilmoituksin. Kuulutukset vähintään jul-
kaistaan seuraavissa alueella ilmestyvissä lehdissä:

- Länsi-Savo
- Itä-Savo
- Pieksämäen Lehti
- Kangasniemen Kunnallislehti (lisäys kaavan luonnosvaiheessa)
- Keski-suomalainen (lisäys ehdotusvaiheessa)

Lisäksi lakisääteisistä menettelyistä tiedotetaan maakuntaliiton ja kuntien ilmoitustau-
luilla sekä Etelä-Savon maakuntaliiton kotisivuilla osoitteessa <https://www.esavo.fi>. Kaa-
vatyön etenemistä voi myös seurata Etelä-Savon maakuntaliiton verkkosivuilta,

sosiaalisen median tilien kautta tai tilaamalla Etelä-Savon maakuntaliiton sähköisen uutiskirjeen osoitteesta: <https://www.esavo.fi/uutiskirje>.

Suullista / epävirallista palautetta voi antaa läpi prosessin muun muassa kaavan esittely- ja yleisötilaisuuksissa tai olemalla kaavan valmistelijoihin yhteydessä (kts. luku yhteystiedot).

8.3 Kaavatyön ohjaus

Maakuntahallitus päättää vaihekaavatyön käynnistämisestä. Valmiin kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Lisäksi kaavatyön aikana työn etenemistä ja keskeisiä suunnittelukysymyksiä tullaan esittelemään tarpeen mukaan maakuntavaltuuston kokousten yhteydessä. Maakuntahallitus vastaa kaavatyön aikana keskeisistä päätöksistä sekä muun muassa kaavan nähtäville asettamisesta ja palautteen käsittelystä.

Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavan laatimisen organisoimiseksi maakuntahallitus on nimennyt vaihemaakuntakaavan seurantaryhmän, joka toimii myös 4. vaihemaakuntakaavan seurantaryhmänä täydennettynä Fingridin edustajalla. Maakuntahallitus nimeää tarvittaessa uudet edustajat seurantaryhmään.

Seurantaryhmä toimii maakuntaliiton suunnittelutiimin asiantuntijatukena etsittäessä hyviä suunnitteluratkaisuja. Seurantaryhmä ei tee päätöksiä, mutta se voi antaa suosituksia maakuntahallituksen päätöksentekoon.

Vaihemaakuntakaavojen yhteisessä seurantaryhmässä on edustajat seuraavilta tahoilta:

- Seutukuntien edustajat
- Maakuntahallituksen edustajat
- Etelä-Savon ELY-keskus
- Pohjois-Savon ELY-keskus (liikenne)
- Etelä-Savon kauppakamari
- Metsäkeskus
- MTK Etelä-Savo
- Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri
- Puolustusvoimat
- Riihisaari Savonlinnan museo
- Edustajat Suur-Savon sähkö, Etelä-Savon energia, Savon Voima
- Väylävirasto
- Energiateollisuus
- Fingrid
- Metsähallitus
- Itä-Suomen aluehallintovirasto

9. Yhteystiedot

Etelä-Savon maakuntaliitto
Mikonkatu 5, 50100 MIKKELI

Maakuntaliiton kotisivut: <https://www.esavo.fi>

4. vaihemaakuntakaavan kotisivut: <https://www.esavo.fi/vaihekaava4>

Sähköposti (virallinen): [kirjaamo\(at\)esavo.fi](mailto:kirjaamo(at)esavo.fi)

Sähköposti (henkilö): [etunimi.sukunimi\(at\)esavo.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)esavo.fi)

Aluesuunnittelupäällikkö Jenni Oksanen 1.9.2023 alkaen Marko Tantt (p. 040-628 2788)

- maakuntakaavaprosessi
- maakuntakaavan valmistelu, siihen liittyvät selvitykset seuraavilta toimialoilta: asuminen, palvelut, teollisuus, matkailu, loma-asuminen, erityisalueet, tuulivoima, liikenne, energianhuolto, kunnallistekninen huolto

Ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo (p. 040-724 9618)

- maakuntakaavan valmistelu, siihen liittyvät selvitykset seuraavilta toimialoilta: luonnonsuojelu, maisema-alueet, kulttuuriympäristö, virkistysalueet, pohjavedet ja maa-ainekset
- ympäristövaikutusten arviointi (YVA)

Aluesuunnitteluasiantuntija Päivi Rahikainen (p. 040-658 5723)

- maakuntakaavan valmistelu, maakuntakaavan liittyvät paikkatietoaineistot

**Etelä-Savon
maakuntaliitto**